

PUBLICZNE STANOWISKO

Europejskie wspólne priorytety nadzorcze w odniesieniu do sprawozdań finansowych za rok 2013

Zgodnie z unijnym Rozporządzeniem nr 1095/2010 w sprawie ustanowienia Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (*European Securities and Markets Authority* - ESMA), ESMA działa w obszarze raportowania finansowego, by zapewnić skuteczne i spójne stosowanie unijnych przepisów dotyczących papierów wartościowych i giełd.

Podobnie, jak miało to miejsce w 2012 roku, ESMA publikuje niniejsze Publiczne Stanowisko, które określa wspólne priorytety nadzorcze w odniesieniu do sprawozdań finansowych sporządzonych za rok 2013, aby wspierać spójne stosowanie unijnych przepisów dotyczących papierów wartościowych i giełd. ESMA chciałaby podkreślić potrzebę przejrzystości oraz znaczenie właściwego i spójnego stosowania zasad ujmowania, wyceny i ujawniania informacji określonych w Międzynarodowych Standardach Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) w celu właściwego funkcjonowania rynków finansowych.

ESMA uznaje, że opracowywanie standardów rachunkowości i wydawanie miarodajnych objaśnień odnośnie tego, jak należy stosować MSSF, jest rolą Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (IASB) oraz Komitetu ds. Interpretacji MSSF (IFRS IC). ESMA wspólnie z europejskimi krajowymi organami nadzoru zidentyfikowała wspólne zagadnienia dotyczące raportowania finansowego, na które ich zdaniem spółki notowane i ich biegli rewidenci szczególnie powinni zwrócić uwagę odpowiednio sporządzając i badając sprawozdania finansowe sporządzone zgodnie z MSSF za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2013 r.

Jak przedstawiono szczegółowo w dalszej części niniejszego Stanowiska, europejskie wspólne priorytety nadzorcze dotyczące sprawozdań finansowych za rok 2013 odnoszą się do określonych aspektów stosowania MSSF w odniesieniu do:

- utraty wartości aktywów niefinansowych,
- wyceny i ujawnienia zobowiązań z tytułu świadczeń po okresie zatrudnienia,
- ustalania wartości godziwej i ujawnień,
- ujawnień dotyczących znaczących zasad (polityki) rachunkowości, osądów i szacunków oraz
- wyceny instrumentów finansowych oraz ujawnienia powiązanych z nimi ryzyk, w szczególności właściwych dla instytucji finansowych.

Emitenci, w zależności od szczególnej sytuacji, w jakiej się znajdują, lub rodzaju działalności, w którą są zaangażowani, mogą uznać, że nie wszystkie zagadnienia poruszone w niniejszym Publicznym Stanowisku będą miały zastosowanie do ich sprawozdawczości.

Należy zauważyć, że tematy wymienione w niniejszym Stanowisku są uznawane na dzień wydania niniejszego Stanowiska za najbardziej istotne na poziomie europejskim. Ponadto krajowe organy nadzoru mogą skupiać się w ramach swoich przeglądów także na innych lokalnie istotnych zagadnieniach.

ESMA wspólnie z krajowymi organami nadzoru będzie monitorować i oceniać stosowanie wymogów MSSF dotyczących kwestii poruszonych w niniejszym Stanowisku. Europejskie wspólne priorytety nadzorcze zostaną włączone do przeglądów przeprowadzanych przez krajowe organy nadzoru, które podejmą odpowiednie działania w każdym przypadku zidentyfikowania istotnych nieprawidłowości zgodnie z ich procedurami nadzorczymi. Ponadto ESMA zamieści wnioski dotyczące europejskich wspólnych priorytetów nadzorczych w swoim Raporcie z działalności nadzorczej prowadzonej w 2014 r.

Europejskie wspólne priorytety nadzorcze

Utrata wartości aktywów niefinansowych

Kryzys finansowy i wydłużający się okres spowolnienia gospodarczego w Europie oznacza, że przepływy pieniężne generowane przez aktywa będące w posiadaniu firm mogą być mniejsze, niż oczekiwano w momencie ich nabycia. Fakt ten może mieć szczególnie istotne znaczenie w przypadku niektórych branż, gdzie występuje cykliczne lub strukturalne pogorszenie koniunktury.

Publiczne Stanowisko ESMA w sprawie europejskich wspólnych priorytetów nadzorczych opublikowane w 2012 roku dotyczyło kwestii wyceny wartości firmy i wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania oraz związanych z tym ujawnień.

W ramach działań prowadzonych w tym roku europejskie organy nadzoru, koordynowane przez ESMA, zgromadziły dane na temat jakości ujawnień dokonanych przez grupę emitentów posiadających znaczące wielkości aktywów niefinansowych. Uwzględniając wstępne wyniki tej analizy, a także w świetle obecnej sytuacji ekonomicznej, ESMA włączyła temat utraty wartości aktywów niefinansowych do europejskich wspólnych priorytetów nadzorczych dotyczących sprawozdań finansowych za rok 2013, przy czym skupiono się na następujących obszarach:

Prognozy przepływów pieniężnych

ESMA przypomina emitentom, że przy ustalaniu wartości użytkowej prognozy przepływów pieniężnych powinny opierać się na racjonalnych i mających poparcie faktograficzne założeniach odzwierciedlających jak najwłaściwszą ocenę kierownictwa odnośnie do całokształtu przyszłych warunków gospodarczych. Jak wskazano w paragrafie 33(a) MSR 36, przy tworzeniu prognoz dotyczących przepływów pieniężnych kierownictwo powinno przykładać większą wagę do dowodów zewnętrznych. Treść paragrafu 34 MSR 36 stanowi, że kierownictwo powinno oceniać zasadność założeń stanowiących podstawę prognoz przepływów pieniężnych w oparciu o analizę przyczyn rozbieżności pomiędzy przeszłymi prognozami przepływów pieniężnych a faktycznie uzyskanymi przepływami środków pieniężnych oraz zapewnić spójność aktualnych prognoz przepływów pieniężnych z rzeczywistymi przeszłymi wynikami, przy założeniu, że skutki późniejszych wydarzeń lub

okoliczności, które nie istniały w chwili uzyskania faktycznych przepływów pieniężnych, uzasadniają takie podejście.

Kluczowe założenia

Doświadczenie pokazuje, że wielu emitentów przedstawia opis kluczowych założeń stosowanych do określenia wartości użytkowej zgodnie z paragrafem 134(d)(i) MSR 36. W przypadku wartości użytkowej, paragraf 134(d)(ii) MSR 36 wymaga, aby kierownictwo wyjaśniło przyjętą metodę wyceny wartości przypisanych poszczególnym kluczowym założeniom. Dzięki temu użytkownicy mogą zrozumieć, czy wartości te są spójne z zewnętrznymi źródłami informacji lub w jakim stopniu i dlaczego odbiegają od dotychczasowych doświadczeń oraz zewnętrznych źródeł informacji. Zauważyliśmy, że często ujawnienia te nie mają wartości informacyjnej dla użytkowników, ponieważ nie są specyficznym określenie dla danego ośrodka generującego środki pieniężne (OGŚP) lub dla grupy OGŚP a ujawniane są jedynie na poziomie zagregowanym. ESMA jest zdania, że szczególnie ważne dla użytkowników sprawozdań finansowych jest to, aby mieli dostęp do ujawnień specyficznych dla danej jednostki zdezagregowanych na właściwym poziomie, dlatego też zachęca emitentów do rozważenia, czy są w stanie poprawić jakość ujawnień w tym zakresie. ESMA zauważa także, że tego rodzaju założenia powinny wychodzić poza długoterminowe stopy wzrostu i stopy dyskontowe.

Analiza wrażliwości

Mając na uwadze wstępne wyniki przeglądów sprawozdań finansowych za rok 2012, ESMA jest zdania, że jeżeli wartość firmy lub inne wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania są istotne dla jednostki, emitenci mogą poprawić ujawnienia dotyczące analizy wrażliwości. Zgodnie z treścią paragrafu 134(f) MSR 36 należy dokonywać ujawnień mających na celu ułatwienie użytkownikom oceny marginesu bezpieczeństwa oraz oszacowanie, jak bardzo ocena ta jest wrażliwa na zmiany jednego lub kilku kluczowych założeń zastosowanych przy ustalaniu wartości odzyskiwalnej. Na podstawie przeprowadzonej analizy europejskie organy nadzoru zauważyły, że w przypadkach, gdzie margines bezpieczeństwa nie był duży, niektórzy emitenci nie zachowywali zgodności z powyższymi wymogami, a zatem nie dawali użytkownikom możliwości dokonania oceny co do wrażliwości na zmiany każdego kluczowego założenia. W tych okolicznościach ESMA jest zdania, iż samo stwierdzenie, że „żadna uzasadniona i prawdopodobna zmiana kluczowego założenia nie skutkuje utratą wartości” może nie być wystarczająca dla użytkowników przy ocenie wrażliwości.

Bardziej ogólnie, ESMA przypomina emitentom, że zdezagregowane ujawnienia w podziale na znaczące OGŚP lub grupy OGŚP powinny być przedstawiane w sprawozdaniach finansowych w odniesieniu do zastosowanej długoterminowej stopy wzrostu, stopy dyskontowej i kluczowych założeń operacyjnych (np. wzrost przychodów).

Wycena zobowiązań z tytułu świadczeń po okresie zatrudnienia

Ustalanie stopy dyskontowej do wyceny zobowiązań z tytułu świadczeń po okresie zatrudnienia stanowi ważną kwestię podnoszoną przez uczestników rynku i dyskutowaną przez specjalistów w dziedzinie rachunkowości w 2013 roku. Paragraf 83 MSR 19 „Świadczenia pracownicze” wymaga, aby stopa stosowana do dyskontowania zobowiązań z

tytułu świadczeń po okresie zatrudnienia była ustalana na podstawie występujących na koniec okresu sprawozdawczego rynkowych stóp zwrotu z wysokiej jakości obligacji korporacyjnych (WJOK). W krajach, w których brak jest rozwiniętego (ang. *deep*) rynku WJOK, stosować należy występujące na koniec okresu sprawozdawczego rynkowe stopy zwrotu z obligacji państwowych. Ze względu na okoliczności gospodarcze skutkujące znaczącym spadkiem liczby WJOK, ESMA podjęła ten temat w europejskich wspólnych priorytetach nadzorczych na rok 2012 zwracając się do emitentów, aby nie zmieniali podejścia dotyczącego ustalania stóp dyskontowych, dając tym samym Komitetowi ds. Interpretacji MSSF czas na przygotowanie dalszych wyjaśnień w tej kwestii.

Na spotkaniu w lipcu 2013 roku, Komitet ds. Interpretacji MSSF zauważył, że termin „wysokiej jakości” odzwierciedla koncepcję bezwzględnej jakości kredytowej, a nie jakości w stosunku do danej populacji obligacji korporacyjnych. Komitet wskazał także, że polityka jednostki w zakresie ustalania stopy dyskontowej powinna być stosowana spójnie przez cały czas oraz że redukcja liczby WJOK nie powinna skutkować zmianą tej polityki, pod warunkiem, że dany rynek WJOK jest wciąż rozwinięty.

Uwzględniając powyższe ESMA oczekuje, że jednostki w sprawozdaniach finansowych sporządzanych zgodnie z MSSF za rok kończący się 31 grudnia 2013 utrzymają swoje podejście do ustalania stóp dyskontowych dla zobowiązań z tytułu świadczeń po okresie zatrudnienia, pod warunkiem, że odpowiedni rynek WJOK pozostanie rozwinięty).

Komitet ds. Interpretacji MSSF rozważał także, jakie rodzaje obligacji powinny być stosowane jako referencyjne do oceny stopy dyskontowej w przypadku, gdy nie istnieje rozwinięty rynek na WJOK w kraju należącym do strefy, w której kilka krajów posiada tę samą walutę (np. Strefa Euro). W oparciu o rekomendacje Komitetu ds. Interpretacji MSSF, a także zgodnie z analizą zawartą w Aktualizacjach IFRIC (*IFRIC Update*) z czerwca 2005 roku, IASB zdecydowała się wstępnie zmienić MSR 19 w celu objaśnienia, że stopień rozwinięcia (ang. *depth*) rynku obligacji powinien być oceniany na poziomie waluty a nie na poziomie kraju. ESMA oczekuje, że emitenci zastosują podejście spójne z tym objaśnieniem.

ESMA przypomina emitentom o wadze ujawniania znaczących założeń aktuarialnych stosowanych do ustalenia wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonego świadczenia oraz powiązanej z nimi analizy wrażliwości zgodnie z paragrafami 144-145 MSR 19. W związku z tym, że stopa dyskontowa jest zwykle traktowana jako znaczące założenie aktuarialne, ESMA oczekuje od emitentów ujawnienia wszelkich znaczących osądów dokonanych przez kierownictwo przy jej ustalaniu zgodnie z paragrafem 122 MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”. Dodatkowo emitenci powinni przedstawić zdezagregowane informacje o programach i wartości godziwej aktywów programu w sytuacji, gdy poziom ryzyka związanego z tymi programami różni się, jak wymagają paragrafy 138 i 142 MSR 19.

W przypadku, gdy nowy MSR 19 ma istotny wpływ na sprawozdania finansowe emitenta na początek poprzedniego okresu, ESMA oczekuje, że emitent zamieści w swoich sprawozdaniach finansowych dodatkowe sprawozdanie z sytuacji finansowej, jak wymaga paragraf 10(f) MSR 1.

Ustalanie wartości godziwej i ujawnienia

Emitenci powinni ocenić wpływ wszelkich zmian na praktykę w zakresie ustalania wartości godziwej na podstawie wymogów MSSF 13 „Ustalanie wartości godziwej”, definiujących wartość godziwą, wyjaśniających i udoskonalających zasady jej określania, jak również wyznaczających ramy jej ustalania. W załączniku B do MSSF 13 znajdują się szczegółowe wyjaśnienia i wskazania jakie należy brać pod uwagę przy dokonywaniu oceny czy rynek jest aktywny oraz konsekwencje dla klasyfikacji dotyczącej ustalania wartości godziwej w ramach hierarchii wartości godziwej.

MSSF 13 odnosi się nie tylko do instrumentów finansowych, ale także do innych aktywów, zobowiązań i instrumentów kapitałowych, których zasady ujmowania i wyceny zostały zawarte w standardach innych niż MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”.

ESMA zwraca uwagę emitentów na następujące specyficzne elementy ustalania wartości godziwej:

Ryzyko niewykonania świadczenia

Wartość godziwa zobowiązania powinna odzwierciedlać skutek ryzyka niewykonania świadczenia, które obejmuje własne ryzyko kredytowe jednostki, lecz nie ogranicza się do niego, jak wymaga paragraf 42 MSSF 13. ESMA zauważa, że wyjaśnienie to jest szczególnie właściwe dla jednostek, które zawarły umowy instrumentów pochodnych. Przy ustalaniu wartości godziwej zobowiązania z tytułu pochodnego instrumentu finansowego, w celu uwzględnienia własnego ryzyka kredytowego, emitenci muszą uwzględnić zmiany ryzyka niewykonania świadczenia w wartości instrumentu pochodnego (korekta wartości debetowej, ang. DVA, *Debit Value Adjustment*).

ESMA podkreśla potrzebę właściwego ujęcia ryzyka kredytowego kontrahenta (korekta wartości kredytowej, ang. CVA, *Credit Valuation Adjustment*) przy ustalaniu wartości godziwej instrumentów finansowych i przy prezentowaniu właściwych ujawnień. W przypadku stosowania technik wyceny, ESMA zauważa, że paragraf 67 MSSF 13 wymaga, aby wszystkie techniki wyceny opierały się na maksymalnym wykorzystaniu odpowiednich obserwowalnych danych wejściowych oraz że paragraf B13 MSSF 13 wskazuje elementy jakie techniki te uwzględniają z punktu widzenia uczestników rynku.

ESMA oczekuje, że emitenci zapewnią odpowiedni poziom przejrzystości w zakresie stosowanych metodologii, a także, w przypadku gdy kwoty są znaczące, wpływu ryzyka kredytowego kontrahenta na ustalenie wartości godziwej aktywów oraz ryzyka niewykonania świadczenia na ustalenie wartości godziwej zobowiązań.

Jednostka rozliczeniowa

Paragraf 69 MSSF 13 wymaga, aby dane wejściowe używane w technice wyceny były zgodne z cechami składnika aktywów lub zobowiązania, które uczestnicy rynku uwzględniliby w transakcji dotyczącej składnika aktywów lub zobowiązania. Standard wskazuje, że w niektórych przypadkach zostanie dokonana korekta (np. premia lub dyskonto) danych wejściowych obserwowalnych na rynku (np. premia za kontrolę przy ustalaniu wartości godziwej udziałów kontrolujących). Jednakże, ten sam paragraf stanowi, iż ustalanie wartości godziwej nie będzie uwzględniać premii lub dyskonta niespójnego z jednostką rozliczeniową

właściwą dla tej pozycji. Aktualnie IASB analizuje tę sprawę i dlatego, do czasu wyjaśnienia przepisów standardu, ESMA oczekuje od emitentów wyraźnego ujawniania analizy w zakresie jednostki rozliczeniowej.

Ujawnienia

MSSF 13 przedstawia cele dotyczące ujawnień odnoszących się do ustalania wartości godziwej, które powinny umożliwić czytelnikom zrozumienie technik wyceny i danych wejściowych stosowanych przy ustalaniu wartości godziwej, a także wpływu ustalania wartości godziwej na zyski lub straty lub inne całkowite dochody za okres, gdy pomiar jest oparty na znaczących nieobserwowalnych danych wejściowych (poziom 3). ESMA podkreśla potrzebę prezentowania odpowiednich ujawnień dla realizacji powyższych celów, w tym w sytuacjach, gdy ocena oparta jest na wycenach zewnętrznych.

Paragrafy 93(b) i 97 MSSF 13 nakazują emitentom przedstawienie poziomu hierarchii wartości godziwej, na którym sklasyfikowano pomiary wartości godziwej w przypadku każdej klasy aktywów i zobowiązań, które są wyceniane według wartości godziwej albo dla których wartość godziwa jest ujawniona. Im więcej nieobserwowalnych danych zawiera pomiar wartości godziwej, tym bardziej ważne dla użytkowników jest jednoznaczne zidentyfikowanie niepewności z tym związanych. ESMA podkreśla znaczenie kompletności i jasności ujawnień dotyczących aktywów i zobowiązań, dla których wartość godziwa została sklasyfikowana na poziomie 3, w tym narracyjny opis wrażliwości na zmiany nieobserwowalnych danych wejściowych, jeśli zmiana tych danych wejściowych mogłaby skutkować ustaleniem znacząco różnej wartości godziwej.

Ujawnienia dotyczące znaczących zasad (polityki) rachunkowości, osądów i szacunków

Istnieje ogólna zgoda co do konieczności zwiększania jakości ujawnień w sprawozdaniach finansowych, czego dowodem są debaty i publikacje IASB i środowiska interesariuszy. Wielu uczestników rynku wyraża obawy, że ujawnienia mają charakter utartych sformułowań (ang. *boilerplate*) a nie specyficznie opisujący daną jednostkę, są zbyteczne ponieważ odnoszą się do transakcji nieistotnych z punktu widzenia tej jednostki lub dotyczą nieistotnych pozycji. Dodatkowo, niektórzy uczestnicy rynku, w szczególności niektórzy użytkownicy, domagają się lepszych, jaśniejszych i kompletnych ujawnień a nie redukcji ich ilości.

Emitenci powinni brać pod uwagę, że organ nadzoru może nie być w stanie stwierdzić, wyłącznie na podstawie opublikowanych sprawozdań finansowych, czy prawdopodobne jest, że pominięte ujawnienie byłoby istotne. Zapytanie ze strony organu nadzoru stanowi zaproszenie dla emitenta do wyjaśnienia swoich osądów prowadzących do pominięcia danego ujawnienia. Nie zawsze zapytanie to oznacza, że dane ujawnienie powinno być zamieszczone w sprawozdaniach finansowych.

ESMA oczekuje od emitentów, aby skoncentrowali się na jakości i kompletności ujawnień właściwych dla sprawozdań finansowych danej jednostki. Wysoka jakość ujawnień oznacza zamieszczenie informacji specyficznych dla danej jednostki zamiast utartych sformułowań (np. standardowy język, choćby szeroki cytat ze standardu, który nie opisuje specyficznej sytuacji, w jakiej znajduje się jednostka lub jej nie dotyczy).

ESMA zwraca uwagę emitentów na następujące wymogi MSSF w zakresie ujawnień, których jakość – zdaniem ESMA – można by poprawić:

- Paragraf 117 MSR 1 wymaga ujawnienia podsumowania znaczących zasad (polityki) rachunkowości. ESMA zauważa, że znaczące zasady (polityka) rachunkowości mogłyby być zamieszczone w sprawozdaniach finansowych w kolejności najbardziej odpowiedniej dla emitenta, od zasad (polityki) uznanych za najbardziej istotne i właściwe, wymieniając przy tym wszelkie zastosowane opcje, o ile są dozwolone.
- ESMA oczekuje od emitentów ujawnienia subiektywnych ocen dokonanych przez kierownictwo, mających najbardziej znaczący wpływ na kwoty ujęte w sprawozdaniu finansowym, zgodnie z wymogami paragrafu 122 MSR 1.
- Paragraf 125 MSR 1 wymaga ujawnienia źródeł niepewności szacunków, co do których istnieje znaczące ryzyko spowodowania istotnych korekt w kolejnym roku obrotowym. ESMA przypomina emitentom, że powinny być one regularnie monitorowane w celu zapewnienia, że są właściwe dla każdego zestawu sprawozdań finansowych.
- ESMA przypomina emitentom o wymogach zawartych w paragrafie 25 MSR 1 dotyczących ujawniania niepewności dotyczących zdarzeń i okoliczności, które mogą nasuwać wątpliwości co do zdolności jednostki do kontynuowania działalności.
- Zgodnie z przykładami podanymi w paragrafie 129 MSR 1, ESMA oczekuje od emitentów przedstawienia wrażliwości wartości bilansowych na metody, założenia i szacunki będące podstawą ich kalkulacji, włączając w to podanie przyczyn tej wrażliwości.
- ESMA podkreśla, że ujawnienie nowych standardów, które zostały opublikowane, ale nie weszły jeszcze w życie, jak wymaga paragraf 30 MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”, jest właściwe w przypadku, gdy nowy standard może mieć istotny wpływ na sprawozdania finansowe (co może mieć miejsce w 2013 roku w przypadku wielu emitentów w związku z MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” i/lub MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne”) albo gdy wpływ ten nie jest znany, jak wymaga paragraf 31 MSR 8.

Zagadnienia związane z instrumentami finansowymi

Jako skutek kryzysu finansowego i wciąż trwających zawirowań na rynku, na pierwszym planie zainteresowań uczestników rynku znajdują się przejrzystość i porównywalność raportowania finansowego przez instytucje finansowe. ESMA dołączyła oba powyższe zagadnienia do grupy swoich priorytetów pracy i przeprowadziła przegląd praktyk rachunkowości dotyczących instrumentów finansowych w sprawozdaniach finansowych europejskich instytucji finansowych, sporządzonych zgodnie z MSSF. Wyniki tego przeglądu zostaną opublikowane w formie oddzielnego raportu pod koniec jesieni 2013 roku.

Według ESMA szczególnie właściwymi zagadnieniami dla sprawozdań finansowych za rok kończący się 31 grudnia 2013 roku są:

Ogólne ujawnienia

Wymogi zawarte w MSSF 7 „Instrumenty finansowe: ujawnienia” podkreślają potrzebę zachowania przejrzystości sprawozdań finansowych przedstawiając szerokie spektrum celów

w zakresie ujawniania informacji. Gdy emitent posiada istotną ekspozycję na instrumenty finansowe, ESMA oczekuje spełnienia w sprawozdaniach finansowych wymogów paragrafu 31 MSSF 7 zamieszczając właściwe ujawnienia ilościowe i jakościowe umożliwiające użytkownikom ocenę charakteru i zakresu ryzyka związanego z tymi instrumentami finansowymi, elementy dotyczące ich wyceny, a także analizę koncentracji ekspozycji na odpowiednie rodzaje ryzyka.

ESMA oczekuje, że wycena instrumentów finansowych będzie dokładnie odzwierciedlać rzeczywistość gospodarczą, w tym będzie uwzględniać wszelki niekorzystny wpływ (ang. *adverse effects*) na przepływy pieniężne związane z instrumentami finansowymi, przy uwzględnieniu wszystkich mających zastosowanie wymogów MSSF.

Utrata wartości aktywów finansowych, praktyki w zakresie forbearance oraz ryzyko kredytowe

Paragraf 58 MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” wymaga, aby na koniec każdego okresu sprawozdawczego emitenci ocenili, czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości składnika aktywów finansowych. ESMA zwraca uwagę, że w celu określenia czy istnieje dowód utraty wartości oraz czy istnieją zdarzenia mogące mieć niekorzystny wpływ na przepływy pieniężne związane z aktywami finansowymi, a także w celu ujawnienia osądów dotyczących ujęcia utraty wartości, emitenci powinni wziąć pod uwagę wszystkie informacje dostępne na koniec okresu sprawozdawczego.

Doświadczenia nabyte podczas kryzysu finansowego pokazały fakt stosowania rozbieżnych praktyk rachunkowości w zakresie *forbearance*. W związku z tym organy europejskie podejmują wspólne działania w celu wypracowania spójnego podejścia do traktowania i ujawniania praktyk dotyczących *forbearance*. W grudniu 2012 roku ESMA wydała Publiczne Stanowisko na temat praktyk dotyczących *forbearance*,¹ wskazując wymogi MSSF w zakresie ujmowania strat z tytułu utraty wartości kredytów, które podlegały *forbearance* oraz na poprawę ujawnień w tym obszarze. W 2013 roku Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (*European Banking Authority – EBA*) przeprowadził konsultacje w zakresie ustalenia wspólnej europejskiej definicji pojęcia *forbearance* i kredytów niespłacanych w terminie (ang. *non-performing loans*). Definicja zaproponowana przez EBA jest spójna z opisem zawartym w Publicznym Stanowisku ESMA.

Choć ESMA potwierdza poprawę jakości ujawnień w zakresie *forbearance*, nadal jest miejsce na dalszą poprawę. W szczególności ESMA oczekuje od emitentów przedstawiania ilościowych informacji na temat wpływu praktyk *forbearance*, co umożliwiłoby inwestorom ocenę poziomu utraty wartości aktywów finansowych, co do których rozszerzono praktyki *forbearance*, a także wpływu tego faktu na sytuację i efektywność finansową. ESMA zwraca uwagę, że przy ocenie poziomu rezerw na aktywa, które podlegały *forbearance*, paragraf 63 MSR 39 wymaga, aby emitenci opierali swoje wyliczenia dotyczące utraty wartości na szacowanych przyszłych przepływach pieniężnych a nie na nowych umownych przepływach pieniężnych z tytułu kredytów, które podlegały *forbearance*.

¹ Publiczne Stanowisko w sprawie podejścia dotyczącego *forbearance* w sprawozdaniach finansowych instytucji finansowych, sporządzonych zgodnie z MSSF (*Treatment of Forbearance Practices in IFRS Financial Statements of Financial Institutions*), Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych, 20 grudnia 2012 r., <http://www.esma.europa.eu/system/files/2012-853.pdf>

Wymogi w zakresie ujawnień przedstawione w MSSF 7 rozróżniają pomiędzy jakością kredytową aktywów finansowych: które nie są ani przeterminowane, ani w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości (paragraf 36(c) MSSF 7), które są przeterminowane, lecz w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości (paragraf 37(a) MSSF 7), w przypadku których indywidualnie wykazano utratę wartości (paragraf 37(b) MSSF 7). Jasne i przejrzyste ujawnienia dla każdej z wyżej wymienionych kategorii są niezbędne dla zachowania zgodności ze standardem. ESMA oczekuje także, aby emitenci przedstawiali jednoznaczne opisy zasad (polityki) rachunkowości stosowanych w odniesieniu do zbiorczej oceny aktywów finansowych, które są indywidualnie oceniane pod kątem utraty wartości, a co do których w drodze indywidualnej oceny nie zidentyfikowano żadnych obiektywnych dowodów utraty wartości. Powyższe ujawnienia są niezbędne w celu umożliwienia inwestorom oceny wpływu ryzyka kredytowego na sytuację i efektywność finansową jednostki.

Ryzyko płynności

W obecnej sytuacji gospodarczej inwestorzy zwracają uwagę na zarządzanie ryzykiem płynności i zrównoważenie źródeł finansowania instytucji finansowych. ESMA oczekuje od emitentów ujawnień w zakresie ryzyka płynności na poziomie szczegółowości odpowiadającym ich profilowi ryzyka w celu umożliwienia użytkownikom uzyskania kompleksowego obrazu ryzyka płynności i potrzeb finansowych jednostki, a także ich zmian w czasie, zgodnie z wymogami paragrafu 39 MSSF 7. W szczególności, sporządzając analizę terminów wymagalności emitenci powinni ujawniać odpowiednią liczbę przedziałów czasowych, jak wskazuje paragraf B11 MSSF 7, a także ujawniać analizę terminów zapadalności aktywów finansowych utrzymywanych dla celów zarządzania ryzykiem płynności, jak wymaga paragraf B11E MSSF 7.

Informacje mogą obejmować dane ilościowe i jakościowe dotyczące dostępności i/lub restrykcji związanych z aktywami, które mogłyby być użyte do zarządzania ryzykiem płynności. Jest to odzwierciedlone w rekomendacji Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego (*European Systemic Risk Board – ESRB*), a także w pracach EBA i ESMA prowadzonych w obszarze dotyczącym obciążenia aktywów (ang. *asset encumbrance*).

ESMA zachęca emitentów do zapewnienia wystarczająco jasnego i jednoznacznego powiązania pomiędzy różnymi ujawnieniami dotyczącymi ryzyka płynności i finansowania.